

Inhoud

Hij is weg	9
De nachtelijke rit	18
Geld tellen	23
Aan de slag in het casino	28
Lichaamstaal	34
Huisfeest	38
Ingebroken	43
De grote jongens	47
Gelsenkirchen	52
Laatste autorit	60
Politiebureau Eindhoven	63
Mijn tante Helga	68
Eerste werkdag	73
Puzzelrit	77
Zoeken tot hij is gevonden	84
Oom Ludwig	90
Geld wegbrengen	102
Mercedes gevonden	107
De derde ontvoerdersbrief	110
Les van Henk	116
Drie soorten gokkers	121

<i>TROS Aktua</i>	127
Old Dutch	136
Niet de bal, maar de mensen	140
Ondergedoken	145
Stoppen is geen optie	151
Is Ludwig dood?	156
Omdat je moet	159
Zoeking in Poppel	162
Mij houdt u niet voor de gek	166
Opgepakt	171
De geheime bv	175
Verhoor	181
Ze gaan graven	187
Dienstplicht	195
Terug naar zijn geboortestad	200
Johnny Lee	205
Verliefd op het spel	211
Carmen	216
Spielcasino Buer	220
Peter R. de Vries	229
Illegaal casino	233
De inval	243
Rechtszaak	248
Baarle-Nassau	257
Gokbeleid	263
Mijn bezoek aan Ben Zuidema	266
Gesprek met mijn vader	272
Epiloog	279
Dankwoord	289

Hij is weg

25 maart 1986, Eindhoven

‘Hij is weg.’

Helga heeft niet eens haar dikke bontjas uitgetrokken. Ze zit aan een tweepersoonstafel achter in het rokerige casino, mijn vader zit tegenover haar. Hij leunt over de tafel, haar mierzoete parfum dringt zijn neus binnen.

‘Hoe bedoel je?’ fluistert hij. ‘Wie is weg?’

Mijn vader is achttien jaar, op zijn bovenlip groeit een vlas-sig snorretje. Sinds twee maanden werkt hij in het casino van zijn oom Ludwig, de man van Helga.

Kort daarvoor, terwijl hij de afgeladen asbakken in een vuilnisbak leegklopte, was zijn Duitse tante het casino binnengevlogen en had hem aan zijn bovenarm meegetrokken. Ze moest met hem praten. Het was dringend.

Helga kijkt schichtig om zich heen of niemand meekijkt en schuift dan een vergeelde brief onder zijn neus.

Aan de speeltafels zitten kluitjes mensen. Vrouwen met hoog en wild getoupeerde haren, felblauwe oogschaduw en

blouses met enorme schoudervullingen. Mannen in glanzende pakken, mat in de nek, hun dikke snorren strak in model.

‘Lees,’ sist Helga.

De gasten zijn stil. Terwijl het balletje in de bak naar een cijfer jaagt, houden ze hun adem in. Totdat de bal, met een zachte tik, zijn plek vindt. Soms ontploft de tafel van opwinding. Winnaars juichen en harken hun fiches binnen terwijl anderen zich al voorbereiden op de volgende worp.

Mijn vaders ogen glijden over de drie zinnen op het papier. Een telegram, gestuurd door een onbekende afzender. Als hij klaar is met lezen, leest hij de zinnen nog een keer in een verwoede poging de woorden te laten binnendringen, maar in zijn hoofd blijft het stil. Hij kijkt op naar zijn tante.

‘Wat betekent dit?’

Helga hapt naar lucht. Haar onderlip trilt. ‘Ze willen 3,2 miljoen.’ Ze laat een stilte vallen. ‘Ze hebben Ludwig.’

Inmiddels heeft zich een rij bij de bar gevormd. Op elk ander moment zou mijn vader meteen zijn opgesprongen om de gasten te bedienen. Nu spant de knoop in zijn maag strak aan en blijft hij zitten.

‘Als je achttien bent,’ had Ludwig twee jaar eerder gezegd, ‘kom je bij mij in het casino werken.’ En drukte daarbij twee briefjes van honderd Duitse mark in mijn vaders hand. Met grote ogen staarde mijn vader, hitsig en onbevangen door de puberteit, naar het blauwe briefgeld. Zoveel geld had hij nog nooit gezien.

Als jong jochie had hij grote dromen: een mooi huis ko-

pen, een dikke auto rijden en profvoetballer worden. Die laatste ambitie leek niet onmogelijk: de voorzitter van zijn favoriete voetbalclub, Schalke 04, had hem uitgenodigd voor een training bij de beloften.

Twee jaar lang werkte mijn vader in de bouw als elektricien in opleiding, maar nu was het tijd om echt geld te gaan verdienen en daarom ging hij werken in Eindhoven, in casino Kota Radja. Toen niet wetende dat het geen tijdelijk baantje zou zijn en dat hij nooit op die training zou verschijnen.

Beginnen moest hij van zijn Duitse oom als servicejongen. ‘Eerst moet je leren bedienen en schoonmaken,’ had Ludwig gezegd. ‘Onderaan beginnen. Later leer ik je het vak van croupier.’

Het waren simpele taken: asbakken legen, glas ophalen, stofzuigen en drank serveren. Maar het was een kans. Casino’s waren chic, het symbool van geluk, een plek waar je uitgedost naartoe ging. Die wereld was niet voor iedereen weggelegd, maar mijn vader kon het wel aan, dacht Ludwig. Hij was gecharmeerd van mijn vaders positieve energie, zag hoe mensen in groepen automatisch naar hem toetrokken. Knappe kop, blauwe pretogen, en vooral die oprechte charme zonder dat hij daar moeite voor hoefde te doen. In elke beweging, elk woord, zat een eerlijkheid die verfrissend was en dat was precies wat hem zo gevaarlijk effectief maakte.

‘Wie doet zoiets?’

Helga schudt haar hoofd. ‘Ik weet het niet.’

Mijn vader wiebelt met zijn rechterbeen. In zijn leren schoen brandt een blaas. Alleen op het werk draagt hij chi-

que schoenen; zwarte, van Lorenzo Banfi, met kwastjes op de wreven. Zijn witte sportsokken heeft hij hoog opgetrokken.

‘En hij neemt ook niet op?’

‘Nee.’

‘Shit,’ zegt mijn vader, ‘en nu?!’

‘Ssst,’ sist Helga. ‘Niet zo hard.’

‘Wat?’

‘Niet zo hard praten.’ Ze wijst naar de gasten aan tafel.

‘Je zit hier met je neus op de samenleving,’ zei Ludwig altijd. ‘Advocaten, toeristen, stratenmakers.’

In het casino is iedereen gelijk en iedereen komt voor hetzelfde. Daarbuiten niet, maar binnen deze vier muren spreken ze dezelfde taal. Hier wordt over alles gepraat. Zelfs geheimen worden gedeeld omdat ze elkaars grootste geheim al weten: hun verslaving. Hun godvergeten gokverslaving.

Overdag wemelt het van de pensionado's. Ze komen vroeg, spelen klein – tien, twintig gulden per keer – en vertrekken voor het donker wordt. Wie iets te veel geld verliest, krijgt een katje. Troostgeld. Een paar tientjes terug van het huis, netjes in een envelop.

's Avonds verandert de sfeer. Alles komt voorbij: toeristen, rocksterren, moeders, bouwvakkers, ambtenaren, priesters, prostituees, gangsters, politieagenten, zakenlui, in het geld zwemmende erfgenamen en de doorsnee buurman die zijn geluk wil beproeven.

Vanaf een uur of tien komen de zware gokkers. Grote spelers aan wie je veel kunt winnen. Of verliezen. Beroeps-

spelers die hun brood verdienen met gokken, 06-miljonairs en Indiase diamantairs; grote jongens die niet handelen in diamanten, maar in diamantmijnen.

Ook wereldsterren en profvoetballers wagen regelmatig een gok. Mijn vaders mond viel open toen zijn idool en psv-speler Ruud Gullit op zijn eerste dag als servicejongen kwam binnenwandelen. Hij nam plaats aan tafel 2. De fiches waarmee hij speelde nam mijn vader stiekem mee naar huis en legde hij onder zijn kussen.

Toch wende dat ook snel, die bekende koppen. Want Ludwig had gelijk: aan tafel doet iemands verhaal er niet toe. Wat iemand speelt wel.

‘Wat moeten we doen?’

Helga heeft sinds drie dagen niks meer van haar man gehoord. Dat is op zich niet vreemd, hij is wel vaker onaangekondigd een paar dagen onbereikbaar of weg. ‘Voor werk,’ zei hij dan, als hij plots weer voor haar neus stond. Natuurlijk zal ze geweten hebben dat hij weleens met andere vrouwen ging. Vrouwen die mooier, jonger, geiler waren dan zij. Maar daar had ze waarschijnlijk haar berusting in gevonden. Ze deed alsof ze het niet wist, alsof ze zelfs haar eigen weten kon verloo-chenen, want Ludwig zorgde goed voor haar. Heel goed.

Ze heeft hem al een paar keer gebeld, maar hij is niet bereikbaar op zijn autotelefoon, het ingebouwde toestel in zijn witte Mercedes, en dat is zorgelijk.

Mijn vader staart naar de handgeschreven hanenpoten op het papier:

‘We willen 3,2 miljoen.’

Het komt wel goed, gaat het door zijn hoofd. Hij had toen nog niet het idee dat het leven eindig is. Zijn tante schakelt gewoon de politie in. Ze betalen het geld, Ludwig komt terug, en alles komt goed.

‘Het is helemaal mis,’ jammert Helga zachtjes. ‘Ze doen precies hetzelfde.’

‘Wat?’

‘Heineken,’ fluistert ze. ‘Van der Valk.’

Het is kort na de ontvoeringen. Bankbiljetten van duizend gulden kun je moeilijk kwijt. Die liggen na de ontvoeringen onder een vergrootglas. Mijn vader had het nieuws op de voet gevolgd. Hoe de directeur van de bierbrouwerij en zijn chauffeur eenentwintig dagen werden vastgehouden en na een losgeldsom van 35 miljoen werden bevrijd. Hoe Toos van der Valk, de vrouw van de eigenaar van het Van der Valk-concern, vanuit haar villa in Nuland door drie Italiaanse maffiosi werd ontvoerd en na betaling van 13 miljoen gulden werd vrijgelaten. Mijn vader werkte toen nog als elektricien in de bouw en was op de werkplaats toen hij het nieuws uit de radio hoorde knarsen. Hij en zijn collega’s hadden hun werkzaamheden stilgelegd en de volumeknop harder gedraaid op een toon waarop het nog net prettig was om naar te luisteren.

‘Sinds de Caransa-ontvoering van de Amsterdamse zakenman Maurits Caransa,’ sprak de nieuwslezer, ‘verdwijnen meer rijke Nederlanders van de radar.’

‘We moeten de politie bellen,’ zegt Helga resoluut. Ze draait aan de grote ringen om haar vingers, kijkt de zaal in en dan weer naar mijn vader. ‘Maar zeg dit tegen níemand,’ lispelt ze. ‘Ik wil geen onrust.’

Mijn vader knikt voorzichtig.

‘Ik moet eerst Dieter spreken.’ Ze staat op, laat haar jas eindelijk van haar schouders glijden en hangt het harige gevaarte over de rugleuning van de stoel.

Dieter Helgrund is ook casino-exploitant. Een kleine, robuuste Duitser met casino’s in de hele Benelux. Hij heeft een verbrijzelde knie waardoor hij moeilijk loopt en komt bij mijn vader tot borsthoogte, maar dat zijn nou juist de gevaarlijkste, zei Ludwig altijd. ‘De mannen met een complex.’

Dieter heeft een casino pal naast Kota Radja, het casino Schimmelpenninck, want dat is wat die jongens doen: als een casino ergens goed draait, gaat de concurrent ernaast zitten. Toch zijn het niet echt concurrenten en noemen ze elkaar liever ‘zakenpartners’. Ze hebben dezelfde belangen, kopen weleens casino’s van elkaar over. Ludwig, Dieter en nog een andere Duitser beheren samen het grootste deel van de Nederlandse gokwereld.

Midden in de nacht gaat Kota Radja sluiten, de laatste gasten druipen af en van achter de bar knipt mijn vader het licht uit. Gewoonlijk zou Ludwig na twaalfen het geld komen ophalen, maar vandaag blijft zijn bezoek uit. In het hele casino is het donker, op één plek na: boven een ronde tafel achterin brandt een kleine hanglamp. Aan tafel zitten tante Helga en Dieter. Mijn vader schuift aan.

‘Er klopt iets niet,’ zegt Dieter met het telegram in zijn hand. Hij tuurt naar het papier, schuift zijn smalle leesbril verder op zijn neus en knijpt zijn ogen tot spleetjes. Tussen zijn vingers smeult een sigaret. ‘Laten we wachten met de politie inschakelen,’ zegt hij, terwijl het vuurkringeltje een weg naar de filter vreet.

‘Hoezo?’ vraagt Helga verbaasd. ‘Ik ben bang.’ Ze kijkt naar mijn vader, die naar de lange askegel tussen Dieters dikke vingers staart. ‘Misschien loop ik wel gevaar.’

‘Misschien maken we slapende honden wakker,’ zegt Dieter. Het hoopje as valt op tafel.

‘Hoe bedoel je?’ vraagt ze met paniek in haar stem. Ze fröbelt aan haar ringen.

‘Gewoon,’ antwoordt hij, en hij neemt een diepe teug. Hij legt de brief neer en wrijft over zijn halfkale hoofd.

‘We moeten voorzichtig zijn. *Scheiße*-brief.’

‘Natuurlijk bellen we de politie,’ zegt Helga. ‘Die moeten dit weten.’ Ze is stil. ‘Toch?’

Mijn vader is het met haar eens. ‘Misschien,’ begint hij, ‘kunnen ze ons helpen.’

Dieter kijkt naar mijn vader. Zijn blauwe, katachtige ogen priemen door zijn brilletje, mijn vader wendt zijn blik af.

‘Goed,’ zegt hij uiteindelijk. ‘We gaan naar de politie.’

Helga veert op.

‘Jij,’ Dieter wijst naar mijn vader, ‘jij wordt verantwoordelijk voor Kota Radja. De baas. Je let op het geld. Zorgt dat de mensen doen wat ze moeten doen.’

Helga kijkt hoopvol naar mijn vader.

‘Zo voorkomen we onrust,’ vervolgt Dieter. ‘Dat mensen gaan stelen.’

Mijn vader knikt bedenkelijk.

‘En we vragen of Hans op je let.’

Hans – bijnaam Karate Hans, vanwege zijn enorme armen – is de vaste uitsmijter van de zaak, een man op wie iedereen altijd onvoorwaardelijk kan rekenen. Hiervoor was hij instructeur bij de GSG 9, de Duitse antiterreureenheid, opgericht na de aanslag tijdens de Olympische Spelen van München. Hij kan een kaars doven door rakelings met zijn vuist langs het vuur te bewegen. Mijn vader heeft het eens geprobeerd, zonder succes.

‘We gaan de overdracht voorbereiden,’ zegt Dieter. ‘Het geld klaarleggen.’

Hij kijkt naar Helga en dan weer naar mijn vader.

‘En behalve de politie blijft dit voorlopig tussen ons.’